

2024-11-17

Övergångsregler för fri tandvård till unga vuxna 20–23 år

Västra Götalandsregionens anpassning till förändringen av Tandvårdslagen

Datum: 2024-11-17

Dokumentnamn: Övergångsregler för fri tandvård till unga vuxna 20-23 år

Diarienummer: Ange diarienummer

Beslutad av: Operativa hälso- och sjukvårdsnämnden

Kontaktperson: Gabriel Alfaro Musso, Koncernkontoret, Avdelning Primärvård och regionövergripande verksamheter hälso- och sjukvård och tandvård

Telefon: 0768-871017

E-post: gabriel.alfaro@vgregion.se

Bakgrund

Riksdagen beslutade 2024-11-27 om att sänka åldern för avgiftsfri tandvård i Tandvårdslagen enligt proposition 2023/24:158. Förändringen innebär en ålderssänkning från tidigare 23 år till 19 år för den fria tandvården från och med 2025-01-01. Lagändringen berör direkt ca 80 000 individer i Västra Götalandsregionen.

Allmäntandvården till unga vuxna i regionen är konkurrensersatt, men den stora majoriteten av målgruppen har valt Folktandvården Västra Götaland som sin vårdgivare. Det finns trots detta en stor mängd privata vårdgivare med avtal. Samtliga avtal har sagts upp med slutdatum 2024-12-31. Fram till och med detta datum ersätts all vård inom ramen för allmäntandvård med kapitation (en delvis fast, och delvis rörlig, månatlig ersättning per patient) och är avgiftsfri för patienten.

Specialisttandvården till unga vuxna i regionen är en konkurrenskyddad verksamhet som bedrivs helt i egen förvaltning av Folktandvården Västra Götaland (samt Norra Älvsborgs Länssjukhus och Skaraborgs Sjukhus, för delar av käkkirurgin). Specialisttandvården ersätts idag med åtgärdsersättning (50% fast, 50% rörlig) enligt Folktandvårdens prislista och är avgiftsfri för patienten.

All tandvård som utförs till målgruppen efter ikraftträdandet av lagändringen 2025-01-01 ersätts antingen inom ramen för övergångsreglerna, det statliga tandvårdsstödet, det regionala särskilda tandvårdsstödet eller helt av patienten. Det är enbart vård som omfattas av övergångsreglerna som innebär att det är helt avgiftsfritt för patienten.

Detta dokument är beslutat av hälso- och sjukvårdsproduktionsdirektören och gäller som övergångsregler för patienter folkbokförda i Västra Götaland. Reglerna vänder sig till vårdgivare i Västra Götalandsregionen som har haft vårdavtal med regionen för målgruppen till och med 2024-12-31 samt till Folktandvården Västra Götaland.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser enligt proposition 2023/24:158

Riksdagens beslut innebär följande;

1. Lagändringen ska träda i kraft den 1 januari 2025.

2. För en tandvårdsbehandling som har påbörjats före ikraftträdandet ska de äldre bestämmelserna om avgiftsfrihet för barn och unga fortfarande gälla.
3. De äldre bestämmelserna ska också gälla för en tandvårdsbehandling som regionen före ikraftträdandet har beslutat ska vara avgiftsfri för patienten.

SKR:s tandvårdsnätverks vägledning

Kopplat till punkt 2 och 3 ovan kommer följande tolkning och vägledning om grundnivå från SKR:s tandvårdsnätverk.

För att en tandvårdsbehandling som har påbörjats före ikraftträdandet ska de äldre bestämmelserna om avgiftsfrihet för barn och unga fortfarande gälla.

Senast den 31 december 2024 behöver en åtgärds-kods behandlingsåtgärd vara påbörjad. Definition för påbörjad åtgärd finns i Tandvårds- och läkemedelförmånsverkets (TLV) föreskrift HSLF-FS 2023:21, enligt nedan.

Påbörjad åtgärd

En åtgärd är påbörjad för

- rotbehandling när trepanation skett,
- fyllningsterapi när preparation av kavitet skett,
- tandstödd protetik när preparation för protetisk konstruktion påbörjats,
- avtagbar protetik när definitivavtryck tagits,
- bettskena, annan skena eller klammerplåt när avtryck tagits,
- implantatkirurgi, antingen när ett implantat installerats eller när benaugmentation utförts,
- implantatstödd protetik när definitivavtryck tagits, eller
- tandreglering när apparatur utlämnats.

Implantatbehandling är påbörjad när implantatkirurgi påbörjats.

De äldre bestämmelserna ska också gälla för en tandvårdsbehandling som regionen före ikraftträdandet har beslutat ska vara avgiftsfri för patienten.

Den påbörjade åtgärden är avgiftsfri om åtgärden är slutförd senast det av regionen beslutade slutdatumet, för de flesta regioner t om året patienten fyller 23 år. Definition för slutförd åtgärd finns i Tandvårds- och läkemedelförmånsverkets (TLV) föreskrift HSLF-FS 2023:21, enligt nedan.

Slutförd åtgärd

En åtgärd är slutförd för

- rotbehandling när rotfyllningen är utförd,
- fyllningsterapi när fyllningen är utförd,
- tandstödd protetik när konstruktionen är utlämnad,
- avtagbar protetik när protesen är utlämnad,
- bettskena, annan skena eller klammerplåt när den är utlämnad,
- implantatkirurgi när samtliga implantat är installerade,
- implantatstödd protetik när konstruktionen eller komponenten är utlämnad, eller
- tandreglering när aktiv apparatur är avlägsnad och retention är inledd.

Implantatbehandling är slutförd när konstruktionen är utlämnad.

Om det finns särskilda skäl får, vid tandstödd protetik, avtagbar protetik och implantatstödd protetik, åtgärden anses slutförd vid annan tidpunkt än när konstruktionen är utlämnad.

Hänvisningen till nuvarande bestämmelser om avgiftsfrihet i den föreslagna övergångsbestämmelsen innebär dock att en tandvårdsbehandling som påbörjas före ikraftträdandet kan vara avgiftsfri längst till och med det år då patienten fyller 23 år, enligt vad de nuvarande bestämmelserna anger.

För tandvårdsåtgärder som inte ingår i någon behandling som påbörjats före ikraftträdandet gäller inte övergångsbestämmelsen. Statligt tandvårdsstöd kan i stället bli aktuellt för sådana åtgärder.

Västra Götalandsregionen

Bakgrund

Målgruppen som omfattas av beslutet efter ikraftträdandet 1/1 2025 är de individer som 2024 är 19–22 år gamla. De som för närvarande är 23 år lämnar den avgiftsfria tandvården som planerat även enligt äldre gällande bestämmelser och omfattas således inte av beslutets ikraftträdande. Årskullarna i målgruppen utgörs av ca 20 000 individer per kull och motsvarar totalt sett ca 80 000 individer i Västra Götalandsregionen.

Övergångsregler

Hälso- och sjukvårdsproduktionsdirektören i Västra Götalandsregionen har beslutat följande tolkning av övergångsreglerna utifrån riksdagens beslutade lagändring och SKR:s tandvårdsnätverks vägledning.

Allmäntandvård

För allmäntandvård föreslås samma tolkning som SKR:s tandvårdsnätverk gjort med vissa tillägg enligt nedan. Det innebär att en åtgärd ska ha påbörjats före ikraftträdandet, senast 31/12 2024 för att den ska vara kostnadsfri för patienten och ersättningsberättigad för vårdgivaren. Från året patienten fyller 24 år är det inte längre möjligt att ta del av övergångsreglerna oaktat när åtgärden påbörjades.

För patienter som har en påbörjad vårdåtgärd inom ramen för övergångsreglerna före ikraftträdandet och inte slutfört åtgärden före ikraftträdandet, men där det som kan anses bero bristande Kooperation från patientens sida, omfattas inte av övergångsreglerna. Slutförandet av åtgärden får i dessa fall ske inom ramen för annat stöd. Ett exempel är när patienten vid upprepade tillfällen inte kommit på bokade/erbjudna tider för att slutföra den avgiftsfria åtgärden, varför åtgärden kan anses blivit avbruten.

För patienter som har en påbörjad rotbehandling före ikraftträdandet ersätts vårdgivaren för slutförande av behandlingen med en fyllning på den rotfyllda tanden. För patienter som önskar slutföra behandling med annat terapival sker detta på egen bekostnad inom ramen för patienten aktuellt stöd, utan ersättning från regionen.

För patienter som har en påbörjad tandregleringsbehandling eller som omfattas av en behandlingsstart inom ramen för övergångsreglerna får allmäntandvården söka ersättning för ortodontiskt motiverade extraktioner som beslutats av specialisttandläkare inom ortodonti.

För patienter som har en påbörjad åtgärd inom allmäntandvården före ikraftträdandet men som misslyckas och kräver insats från specialisttandvården, ingår åtgärden kostnadsfritt för patienten inom specialisttandvården. Det är specialisttandläkaren inom den aktuella specialiteten som avgör om vården uppnår gränssnittet för specialisttandvård.

Specialisttandvård

För specialisttandvården föreslås samma regler som SKR:s vägledning med tillägget om att vård som uppnår gränssnittet för specialisttandvård och har remitterats före beslutsdatum för detta underlag (2024-11-28) eller vård

som har högsta prioritet (hanteras inom 1 månad) och remitterats före ikraftträdande ska ingå, om åtgärden är fortsatt odontologiskt motiverad.

För patienter enligt ovan eller med påbörjad åtgärd och där det finns en upprättad behandlingsplan som omfattar en vårdkedja mellan olika specialiteter, ska behandlingen kunna slutföras inom ramen för övergångsreglerna. Exempelvis en behandlingsplan med protetiska åtgärder som har ett planerat genomförande efter genomgången kirurgisk eller ortodontisk behandling där remiss inte är upprättad vid ikraftträdandet.

För patienter som remitteras efter ikraftträdandet, där den aktuella åtgärden har påbörjats inom allmäntandvården före ikraftträdandet ska åtgärden ingå utan avgift för patienten. Åtgärden ska bedömas uppnå gränssnittet för specialisttandvård för att omfattas. Det är enbart den specifika åtgärden som omfattas och inte en hel behandlingsplan.

Ersättning allmäntandvård

Privata vårdgivare

Ersättning till privata vårdgivare som tidigare haft avtal om tandvård till unga vuxna till och med 2024-12-31 lämnas ersättning för påbörjad åtgärd enligt övergångsreglerna med åtgärdsersättning enligt Folktandvården Västra Götalands prislista för allmäntandvård. Påbörjade åtgärder ska slutföras under 2025 om inga synnerliga skäl föreligger. Fakturering sker enligt anvisning nedan och till detta bifogas journalutdrag/daganteckning som styrker påbörjad åtgärd före 2024-12-31 och slutförande av åtgärd efter ikraftträdande av övergångsregler 2025-01-01. Vården ska överensstämja med ovan nämnda bestämmelser och med vårdåtagande enligt tidigare gällande avtal för fri tandvård till unga vuxna för att vara berättigad till ersättning. Vård som inte överensstämmer med det tidigare gällande avtalet eller som inte kan styrkas med journalutdrag/daganteckning eller där underlag inte bifogas fakturan kommer ingen ersättning att utgå.

Västra Götalandsregionen
Tandvårdssamordning Koncernkontoret
Regionens Hus
405 44 Göteborg
Bestid: 4221100
Märk fakturan med "Övergångsregler"

Folktandvården

Ersättning lämnas till Folktandvården Västra Götaland genom fakturering av utförd vård. Ingen ytterligare ersättning lämnas för allmäntandvård utförd av Folktandvården Västra Götaland. Ersättningen har ett tak beräknat på historiska vårddata.

Ersättning specialisttandvård

För att patienten ska vara aktuell för att omfattas av övergångsreglerna ska remiss till specialisttandvården varit skickad före beslutsdatum för detta underlag (2024-11-28) eller omfatta specialisttandvård av högsta prioritet före ikraftträdande (2025-01-01). I annat fall kan patienten omfattas av annat stöd alternativt behandlas till självkostnadspris. Behandlingarna inom specialisttandvården ska fortsatt begränsas till den vård som avses i den regionala medicinska riktlinjen ”Ansvarsfördelning mellan allmäntandvård och specialisttandvård.”

För specialisttandvård exklusive ortodonti föreslås ersättningsberättigad vård ersättas Folktandvården Västra Götaland genom åtgärdsbaserad prestationsersättning med ett tak för 2025.

Kvarvarande behandlingar efter 2025 hanteras i nästkommande budget, men kostnaderna totalt sett för målgruppen beräknas låga eftersom det är ett mindre antal patienter som kan kvarstå, men med relativt höga behandlingarkostnader individuellt.

Sjukhusförvaltningarna NÄL och SkAS bedriver verksamhet inom käkkirurgi och får även de under 2025 en fortsatt finansiering för att omhänderta behandlingar inom övergångsreglerna.

För ortodonti som är ersättningsberättigad enligt övergångsreglerna lämnas ingen ytterligare ersättning till Folktandvården Västra Götaland än den ersättning som lämnas inom ramen för ”Uppdrag till Folktandvården Västra Götaland 2025-2027”. Antalet starter som ska behövas inom den aktuella målgruppen beräknas vara begränsad och hanteras under 2025-2027. Antalet starter inom ersättningsmodellen förändras inte då 20% av en medelårskull förblir relativt oförändrad och det blir således upp till specialisttandvården att hantera denna förflyttning inom ram.